

บทที่ ๑๑

เกาหลีใต้ (Republic of Korea)

ประเทศเกาหลีเป็นประเทศหนึ่งที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นที่น่าอัศจรรย์ในสายตาของโลก จากประเทศซึ่งมิได้มีความเหมาะสมทางกายภาพด้านภูมิศาสตร์เหมือนดังประเทศพัฒนาแล้วหลาย ๆ ประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ แต่กลับปรากฏว่าเกาหลีสามารถเอาชนะความด้อยทางธรรมชาติได้ จนกระทั่งกลายเป็นประเทศ ที่อยู่ในฐานะประเทศที่มีรายได้สูงประเทศหนึ่ง ปัจจุบันเกาหลีได้จัดอยู่ในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) และเป็นประเทศที่ได้รับการยกย่องว่า นอกจากจะสามารถขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วแล้ว ยังสามารถกระจายผลของการพัฒนาไปยังประชาชนก่อนข้างดี ประเทศเกาหลีมีความสามารถเป็นพิเศษที่ทำให้ประเทศของตนก้าวขึ้นมาเป็นประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งเกาหลีมิได้มีวัตถุดิบในการผลิตสิ่งนั้น เช่น การต่อเรือเดินทะเลขนาดใหญ่ ทั้ง ๆ ที่มีได้มีแร่เหล็กมากมาย เป็นต้น รัฐบาลเกาหลีมีความสามารถเหนือกว่ารัฐบาลของประเทศอื่น ๆ ที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์อย่างนั้นหรือ หรือว่าเกาหลีเป็นประเทศที่มีโชคดีกว่าประเทศอื่น จึงทำให้ประสบความสำเร็จในการสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

เงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้ประเทศนี้ประสบความสำเร็จเป็นสิ่งที่ควรได้รับการศึกษาเพื่อเป็นบทเรียนในการพัฒนาประเทศต่อไป อย่างไรก็ตามความสำเร็จในการพัฒนาประเทศโดยการใช้บทเรียนของประเทศเกาหลีเป็นต้นแบบนี้มีได้อยู่ที่การเลียนแบบโดยไม่พิจารณาความเหมาะสมของกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ ทั้งนี้เพราะปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรม ที่มีความแตกต่างกันนั้น อาจมีผลให้กลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จในประเทศหนึ่ง อาจใช้ไม่ได้ผลในอีกประเทศก็เป็นได้ ดังนั้นผู้ที่มิหน้าที่รับผิดชอบ ตลอดจนประชากร จึงมีหน้าที่ในการเลือกสรรเฉพาะสิ่งที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้กับประเทศของตน ต่อไปนี้จะเป็นการศึกษาประเทศเกาหลีทั้งปัจจัยทางภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม รัฐบาล ประชากร ฯลฯ อันเป็นส่วนผสมที่ทำให้เกาหลีพัฒนาประเทศของตน จนกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ยุคต้น หรือหนึ่งในสี่เสือแห่งเอเชีย (The Four Tiger)

ภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง เกาหลีตั้งอยู่ในทวีปเอเชีย (เกาหลีที่จะกล่าวในที่นี้คือ เกาหลีใต้) พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 99,000 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ตอนกลางของคาบสมุทร พื้นที่ 80% เป็นภูเขาสูงและสันเขา พื้นที่เพาะปลูกมีเพียง 20% ตอนเหนือของประเทศเป็นป่าสน ดังนั้นพืชผลจึงไม่เพียงพอเลี้ยงพลเมือง

ทิศเหนือ ติดกับประเทศเกาหลีเหนือ

ทิศตะวันออก ติดทะเลญี่ปุ่น

ทิศใต้ ติดทะเลญี่ปุ่น

ทิศตะวันตก ติดทะเลเหลือง

เกาหลีอยู่ในวงล้อมของประเทศญี่ปุ่น จีน มองโกเลีย แมนจูเลีย และส่วนหนึ่งของไซบีเรีย ทะเลที่สำคัญ คือทะเลญี่ปุ่น และทะเลเหลือง ชายฝั่งทะเลของเกาหลียาวมาก แต่ทำการประมง ได้ไม่คึกคัก

ทรัพยากรแร่ธาตุมีไม่มากนัก ได้แก่ เหล็ก หังสเดน สังกะสี ตะกั่ว และทองแดง ส่วนพลังงานและวัตถุดิบ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ

เกาหลีปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย มีประธานาธิบดีเป็นประมุข (ระบอบประชาธิปไตยของเกาหลีคล้ายไทย คือ บางครั้งมีลักษณะเผด็จการ) เมืองหลวง คือ เซอูล หรือ โซล (Seoul) เมืองท่าที่สำคัญ คือ ปูซาน ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ ภาษา เกาหลีคล้ายกับประเทศไทยที่ประชาชนพูดภาษาเดียวกันหมด อาจมีเสียงเพี้ยนกันไปบ้างในแต่ละภูมิภาค ประชากร ในปี ค.ศ.1987 ประมาณ 42 ล้านคน เป็นประเทศที่พลเมืองหนาแน่น และกว่า 60% ของประชากรอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ การศึกษา ประชากรประมาณ 95% สามารถอ่านออกเขียนได้ โครงสร้างอาชีพ ประมาณ 80% ของประชากรวัยแรงงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม และอีก 20% อยู่ในภาคการเกษตร รายได้ต่อหัว ในช่วงปี ค.ศ.1987-88 รายได้ประมาณ 2,500 เหรียญสหรัฐ ต่อปี

ประวัติศาสตร์

ชื่อประเทศเกาหลีนั้นมาจากที่ชาวตะวันตกเรียกว่า โคเรีย (Korea) เป็นคำที่มาจากภาษากรีก "โคเรีย" ซึ่งเป็นราชวงศ์ที่ปกครองเกาหลีในสมัยก่อนที่ชาวเกาหลีเรียกประเทศตนเองว่า "โชซง" ซึ่ง แปลว่า "ดินแดนแห่งความสงบในยามรุ่งอรุณ" ชาวอังกฤษและอเมริกันให้นามประเทศนี้ว่า "อาณาจักรเกาหลี" เนื่องจากการปิดประเทศไม่ยอมติดต่อกับประเทศใด ๆ ในปัจจุบันเกาหลี

แบ่งออกสองส่วนคือเกาหลีเหนือ ซึ่งปกครองด้วยระบบ คอมมิวนิสต์ และเกาหลีใต้ (ซึ่งจะเป็นประเทศที่จะทำการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาเศรษฐกิจ)

นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า ชาวเกาหลีอพยพมาจากดินแดนตอนกลางของเอเชีย มีเชื้อสายคอเคเซียน แต่มาผสมผสานไปกับพวกมองโกลเลีย เกาหลีเป็นชาติที่เจริญทางด้านการศึกษา วิชาดาราศาสตร์มาเป็นเวลานาน มีการสร้างหอดูดาว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นหอแรกของโลก ในสมัยอาณาจักร "ชิลลา" มีการสร้างห้องเก็บน้ำแข็งจากฤดูหนาวไว้ใช้ในฤดูร้อน เป็นต้น ทางด้านศาสนานั้น มีการนำศาสนาพุทธเข้ามาจากประเทศจีน นักปราชญ์เดินทางจากประเทศจีนเข้ามาอยู่ในประเทศเกาหลีไม่น้อย ภายหลังอาณาจักรชิลลาแตกสลายไป เนื่องจากการรบพุ่งกันเองในราชวงศ์ ราชวงศ์ต่อมาก็คือ ราชวงศ์ "โคเรีย" ซึ่งเป็นยุคที่เกาหลีมีความมั่งคั่งมาก ราชวงศ์นี้ให้การส่งเสริมด้านการศึกษาอย่างมาก ราชวงศ์โคเรียต้องสู้รบกับพวกมองโกลหลายครั้ง นับแต่สมัย "เจนกิสข่าน" จนกระทั่ง "กูบไลข่าน" และในที่สุดราชวงศ์โคเรียถูกแม่ทัพแย่งราชสมบัติ และตั้งเป็นราชวงศ์ "ยี่" ขึ้น ราชวงศ์นี้มีอำนาจประมาณสองร้อยปี มีการประดิษฐ์อักษรเกาหลีขึ้นใช้ในสมัยนี้ สมัยราชวงศ์ยี่มีการรบพุ่งกับญี่ปุ่นบ่อยครั้ง ในสมัยนี้เกาหลีคิดทำเรือรบที่มีเกราะเหล็กหุ้มขนาดใหญ่ และหัวเรือมีท่อสำหรับปล่อยควันกำมะถันใส่ข้าศึก แม่ทัพยี่เป็นนักรบที่เก่งกล้าจนทำให้ญี่ปุ่นขยาดไปนาน

นอกจากญี่ปุ่นแล้ว พวกมองโกลก็ได้หยุดรุกรานเกาหลี ดังนั้นกษัตริย์ราชวงศ์ยี่ จึงปิดประเทศไม่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ และห้ามชาวต่างประเทศเข้าเมืองโดยเด็ดขาด แต่เกาหลีไม่สามารถปิดประเทศได้นาน เนื่องจากหลาย ๆ ประเทศต้องการเข้ามามีอำนาจในเกาหลี ไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่น รัสเซียและจีน เกาหลีเคยตกเป็นประเทศราชของญี่ปุ่น ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง โดยประเทศญี่ปุ่นเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ชาวเกาหลีซึ่งมีความชิงชังญี่ปุ่นย่อมมีความยินดีมาก

เมื่อญี่ปุ่นต้องออกไปจากเกาหลีโดยที่ประเทศสัมพันธมิตรจะเป็นผู้ดูแลเกาหลีนั้น รัสเซียเป็นผู้ดูแลทางเหนือ และสหรัฐอเมริกาดูแลเกาหลีใต้โดยมีเส้นรุ้งที่ 38 เป็นเส้นแบ่งเขต เมื่อถึงกำหนดที่ผู้ดูแลต้องถอนทัพออกไปนั้น ปรากฏว่ารัสเซียไม่ยอมออก และในวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ.1950 กองทหารคอมมิวนิสต์จากเกาหลีเหนือบุกข้ามแดนมายึดเอาเมืองโซลไว้ได้ ทำให้เกิดสงครามเกาหลี กินเวลากว่าสามปี และรัฐบาลไทยได้ร่วมมือกับกองกำลังสหประชาชาติส่งทหารไปช่วยเกาหลีใต้ด้วยกล่าวโดยสรุปเกาหลีเคยอยู่ได้ปกครองของจีน รัสเซีย และญี่ปุ่น

การเมือง - การปกครอง

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นถอนทัพออกจากคาบสมุทรเกาหลีในปี ค.ศ.1945 เกาหลีประสบความยุ่งยากมาก เนื่องจากเกาหลีขาดแคลนทั้งวัตถุดิบ และตลาดสินค้าสำเร็จรูป นอกจากนั้นเกาฬียังขาดผู้เชี่ยวชาญในการใช้เครื่องจักรอีกด้วย

ในปี ค.ศ.1948 เกาหลีแยกออกเป็นสองประเทศคือ เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ เป็นผลมาจาก การแบ่งแยกกันดูแลระหว่างโซเวียตกับสหรัฐอเมริกา ยังผลให้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ถูกแบ่งสรรไป ต่อมาประเทศเข้าสู่สงคราม โดยคนเชื้อชาติเดียวกันรบกันเอง กองทัพเกาหลีเหนือรุกรานเกาหลีใต้ (ปี ค.ศ.1950-53) ก่อความพินาศย่อยยับให้กับส่วนใต้ ถึงขนาดที่เรียกได้ว่า "ทุกสิ่งทุกอย่างในประเทศ ตายสนิท"

ในช่วงปี ค.ศ.1948 เมื่อเกาหลีใต้แยกตัวจากเกาหลีเหนือ โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้หนุนหลัง เกาหลีใต้จัดการปกครองแบบสาธารณรัฐโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ ในยุคนั้นเกาหลีประสบความยุ่งยากมากมาย ทั้งจากภัยคุกคามภายนอกคือ เกาหลีเหนือและจากความวุ่นวายภายในคือ ฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์ จากคนงานภายในประเทศ จากปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การว่างงานที่มีอัตราสูงถึง 20% ของคนงานทั่วประเทศ

ความเสื่อมทางเศรษฐกิจส่งผลร้ายต่อการเมืองเป็นอย่างยิ่ง ในปี ค.ศ.1960 มีการประท้วงอย่างรุนแรงที่ มาซาน และกรุงโซล ทำให้ประธานาธิบดีต้องลาออกจากตำแหน่ง ต่อมา นายพล ปักจุงฮีเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาล ชาง มยอง ปักจุงฮี ตั้งกรรมการคณะปฏิวัติ เพื่อจัดตั้งสภาสูงให้จัดปรับปรุงโครงสร้างของประเทศใหม่

วัฒนธรรมความเชื่อ

ผู้เขียนมีความเชื่อว่าทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ ไม่ประเสริฐไปกว่าทรัพยากรมนุษย์ เพราะมนุษย์ที่มีคุณภาพย่อมมีกำลังความคิด ความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จนกระทั่งพาดนมาสู่ชัยชนะได้ หากประเทศใดมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ประเทศนั้นคงไม่ต้องวิตกว่าจะไม่สามารถพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไปสู่เป้าหมายที่ตนต้องการ จะเห็นได้ว่าในบรรดาประเทศที่เจริญแล้ว ไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มยุโรป อเมริกาหรือเอเชีย นั้น ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศคือ ทรัพยากรมนุษย์

ประเทศเกาหลีพาดจากความยากจนแร้นแค้นก่อนช่วงสงครามโลกครั้งที่สองมาสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ โดยเป็นประเทศที่มีระดับรายได้ต่อหัวสูงประเทศหนึ่งในโลก ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันของประชากรเกาหลี ทั้งฝ่ายรัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเกิดปัญหาหรือความล้มเหลวก็ครั้งก็หนในขบวนการสร้างชาติ แต่พวกเขามีได้มีความข้อยกกลับต่อสู้กับปัญหาโดยตลอด โดยอาศัยความล้มเหลวเป็นบท เรียนเพื่อแก้ไขปรับปรุงวิธีการครั้งต่อไป

โดยกายภาพแล้วชาวเกาหลีไม่มีความพิเศษไปกว่าชนชาติอื่น แต่ความเข้มแข็งทางจิตใจของพวกเขาอาจมีความพิเศษอยู่มาก มีผู้เชื่อว่าจริยธรรมการทำงานตามแนวคิดของเต๋าซึ่งเป็นปรัชญาที่ชาวเกาหลียึดถือ คือ ขาขนานวิเศษที่ทำให้ประเทศเกาหลีเจริญอย่างรวดเร็ว (รายงานพิเศษ , ผู้นำ, น.47-52) โดยแนวคิดที่สำคัญของเต๋า คือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เคารพต่อกฎเกณฑ์และอำนาจที่ตนมอบให้ [รัฐบาล] ยอมรับในระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ สร้างค่านิยมการทำงานหนัก ใฝ่หาวิชาความรู้ เป็นต้น

นอกจากจริยธรรมความเชื่อดังกล่าวแล้ว จากประสบการณ์อันขมขื่นที่ได้รับจากสมัยที่ถูกปกครองโดยญี่ปุ่น อีกทั้งภาวะสงครามโลก ซึ่งแทนที่เกาหลีที่ซึ่งพ้นจากอิทธิพลของญี่ปุ่นจะอยู่อย่างสงบ กลับต้องต่อสู้ฆ่าฟันกันเอง เหล่านี้น่าจะเป็นแรงผลักดันให้ชาวเกาหลี พยายามสร้างชาติตนเองให้เป็นหนึ่งในโลก

มักมีการอ้างเสมอว่านิสัยประจำชาติอันหนึ่งที่ทำให้เกาหลีประสบความสำเร็จในการพัฒนา คือ "ความก้าวร้าว ชอบเสี่ยง ชอบความเป็นอิสระ ไม่ยอมทนทุกข์ทรมานต่อข้อบังคับที่ตั้งขึ้นมา" ฯลฯ เมื่อประเทศได้รับความกดดันจากภายนอกและคนในชาติได้รับความทุกข์ทรมานจากการกดขี่ คนเกาหลีจึงหาทางปรับตัวเพื่อเอาชนะศัตรู ในขณะที่เดียวกันวิญญูณแห่งความเข้มแข็งมุ่งมั่นเอาชนะผสมกับโครงสร้างทางสังคมที่เปิดโอกาสให้มีการเลื่อนฐานะทางสังคมโดยง่าย จึงกลายเป็นพลังผลักดันให้คนทั้งประเทศร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจแทนที่จะมานั่งจับจ้าวและยอมรับโชคชะตาชีวิต (Wontack, Hong, 1985 ในดำรงค์ ฐานดี, 2529) ดังนั้นในช่วงแรกของการพัฒนาชาติ ชาวเกาหลีหมทำงานหนักถึงอาทิตย์ละกว่า 55 ชั่วโมง รวมทั้งการศึกษาของประชากรอยู่ในระดับสูง จึงค่อนข้างจะแน่ใจได้ว่าการพัฒนาย่อมไปได้ไกลแน่นอน ถ้าไม่มีปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความไม่สงบหรือความผันแปรทางการเมืองมาทำลาย

อนึ่งเมื่อพิจารณาถึงนิสัยประจำชาติ ซึ่งนอกจากชาวเกาหลีจะมีความกล้าเสี่ยงแล้วยังมีความพร้อมเสมอ เช่น ในช่วงที่ประเทศเกาหลียอมรับเป็นเจ้าภาพจัดกีฬาโอลิมปิกนั้น ปรากฏว่า

การก่อสร้างศูนย์กีฬา (Olympic Complex) ของเกาหลีสำเร็จก่อนการแข่งขันจะเริ่มถึง 2 ปี (Brain Kelly, The Four Little Dragon, p.27) นอกจากนั้นความมีประสิทธิภาพของสังคมเกาหลี จะเห็นได้จากชีวิตประจำวัน เช่น เกาหลีเป็นประเทศที่มีผู้คนหนาแน่น เช่นเดียวกับการจราจร แต่กลับปรากฏว่าการติดขัดน้อยมาก การจราจรเคลื่อนตัวได้รวดเร็ว (Kelly, B., เล่มเดิม, p.29) นอกจากนั้นในหัวใจทุกคนมีแต่งาน

เศรษฐกิจช่วงตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่น

เกาหลีตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นถึง 35 ปี (ปี ค.ศ.1910-1945) โดยญี่ปุ่นควบคุม เศรษฐกิจทุกด้านของเกาหลี ไม่ว่าจะเป็นการค้าขายหรือการผลิต แม้ญี่ปุ่นจะขูดรีดเอาทรัพยากร เกาหลีไป แต่ญี่ปุ่นได้ปลูกฝังความรู้สึกรักชาติหลายอย่างให้เกาหลี เพราะความขมขื่นในการตก เป็นเมืองขึ้นนั่นเอง ทำให้ชาว เกาหลีมีมานะในการสร้างชาติของตนอย่างยิ่ง มีคำกล่าวที่ว่าชาว เกาหลี "ทั้งรักทั้งเกลียดญี่ปุ่น" นั่นคือ นิยมความเข้มแข็งของญี่ปุ่น แต่เกลียดการกดขี่ขูดรีดที่ ญี่ปุ่นทำกับตน

ในการปกครองเกาหลีนั้น ญี่ปุ่นส่งข้าหลวงใหญ่ซึ่งเป็นทหารมาดำรงตำแหน่งเป็นประมุข ในเกาหลี และในตำแหน่งสำคัญ ๆ ในรัฐบาลก็ล้วนแต่เป็นชาวญี่ปุ่น พวกชนชั้นปกครองเดิม คือ ราชวงศ์และขุนนางต้องหลบหนีลี้ภัยไปคงเหลือแต่พวกที่ยอมเข้ากับญี่ปุ่น แต่ก็มีได้ดำรง ตำแหน่งสำคัญในระบบบริหารอีกต่อไป นโยบายของญี่ปุ่นนั้น ต้องการผนวกเอาดินแดนส่วนนี้ เป็นของญี่ปุ่นเสีย จึงพยายามกุมอำนาจระดับสูงไว้หมด ส่วนในด้านศาสนามีการสนับสนุนให้ นับถือลัทธิชินโต ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาทางการ ทำการขูดคั้นทรัพยากรไปป้อนโรงงานในญี่ปุ่น และมีการพยายามทำให้เกาหลีทางตอนใต้เป็นอู่ข้าวอู่น้ำของญี่ปุ่น ที่ดินของหลวงส่วนใหญ่ถูก ญี่ปุ่นริบ และแจกจ่ายหรือขายในราคาถูกให้แก่ชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาอยู่ในเกาหลี ญี่ปุ่นยังควบคุมกิจ การสำคัญ เช่น การคมนาคมขนส่งและการธนาคารอีกด้วย

อาจกล่าวได้ว่าญี่ปุ่นมิได้มีนโยบายที่จะพัฒนาการเมืองการปกครองของเกาหลี และทาง เศรษฐกิจนั้น ญี่ปุ่นทำการควบคุมผูกขาด ส่วนทางวัฒนธรรมนั้น "ถูกกดขี่และถูกแทนที่ด้วย วัฒนธรรมญี่ปุ่น" (สุวินัย ภรณวลัย, 2528, น.167)

ลักษณะการผลิตของประเทศเกาหลีโดยความพยายามทำเกาหลีให้เป็นส่วนหนึ่งของ เศรษฐกิจของญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งอาหารและแรงงานราคาถูก โดยการขูดรีดและกด ขี้ชาวพื้นเมืองทุกวิถีทางนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก (ทศวรรษที่ 1930S)

ได้ส่งผลให้คนเกาหลีมีความมุ่งมั่นในการสร้างชาติ หรือจิตสำนึกในชนชาติของคนเกาหลีมีความรุนแรง ถือว่าเป็นจิตสำนึกทางชนชาติที่มีพลังเข้มแข็งยิ่งนัก

ชาวญี่ปุ่นมีความดูถูกคนเกาหลีว่ามีวัฒนธรรมที่ต่ำกว่าตน เมื่อญี่ปุ่นชนะสงครามรัสเซีย ญี่ปุ่นได้เข้าครอบครองเกาหลีและปฏิบัติต่อคนเกาหลีเหมือนเป็นไพร่และเรียกชาวเกาหลีว่า "พวกกินกระเทียม" (The garlic eaters) แม้กระทั่งปัจจุบันนี้ลูกหลานชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่น มาหลายชั่วคน ยังไม่อาจเป็นพลเมืองญี่ปุ่นได้ ในช่วงสงครามนอกจากญี่ปุ่นจะเกณฑ์แรงงานชาวเกาหลีไปทำงานหนักแล้ว ยังกวาดต้อนผู้หญิงไปเป็นนางบำเรอมากมาย [ในปัจจุบันรัฐบาลของญี่ปุ่นพยายามแสดงการขอภัยจากชาวเกาหลีต่อเหตุการณ์ในอดีต]

เศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (ปี ค.ศ.1945)

นับแต่สงครามเกาหลีเป็นต้นมาประเทศเกาหลีทั้งสองฝ่ายมีการปกครองและการพัฒนา เศรษฐกิจในรูปแบบที่ต่างกันไปตามอุดมการณ์ที่ตนยึดถือ ทั้ง ๆ ที่สภาพเงื่อนไขทางธรรมชาติ ไม่ต่างกันนัก นั่นคือมีพื้นที่ขนาดเล็ก ทรัพยากรธรรมชาติมีจำกัด ไม่มีเงินทุนสะสม ทั้งนี้เพราะสมัยที่เกาหลีถูกปกครองโดยญี่ปุ่นนั้น ได้ถูกญี่ปุ่นขูดรีดเอาความมั่งคั่งเท่าที่มีไปอย่างมากมาย (ปี ค.ศ.1910-45) แม้หลังสงครามเกาหลีจะได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการให้เปล่าจากสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมากมาย แต่รัฐบาลจำเป็นต้องใช้เงินมหาศาลในการบูรณะซ่อมแซมประเทศ

อาจกล่าวได้ว่าหลังสงครามเกาหลีนั้น ภาวะเศรษฐกิจของเกาหลีได้ทรุดโทรม รายได้ ประชาชาติต่ำลงเรื่อย ๆ รัฐบาลมีฐานะทางการเงินย่ำแย่ นั่นคือการลดลงของเงินคงคลังเป็นไปอย่างไม่หยุดยั้ง การลงทุนมีน้อย แม้จะได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากอเมริกันอย่างมากมาย รวมทั้งความช่วยเหลือจากสัมพันธมิตรอื่น ๆ ด้วย แต่ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวมไม่อยู่ในสภาพเลี้ยงตนเองได้ ขณะเดียวกันรัฐบาลก็มีการใช้จ่ายอย่างมหาศาลเพื่อการบูรณะประเทศ ปรากฏว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจในช่วงทศวรรษที่ 1950s ส่วนใหญ่ถูกผูกขาดโดยนายทุนเพียงไม่กี่ราย โดยมีอิทธิพลของนักการเมืองและข้าราชการหนุนหลัง กิจการผูกขาดส่วนใหญ่ ในช่วงนั้น เป็นสินค้าจำเป็นประเภทสินค้าอุปโภคบริโภค นอกจากนั้นมีนักค้าของหนีภาษีจากฐานทัพอเมริกัน นายทุนเงินกู้ นายหน้าให้บริษัทข้ามชาติ ฯลฯ ซึ่งมีผลให้คนส่วนใหญ่ได้รับความลำบากยากจน โดยที่คนชั้นผู้นำมิได้เอาใจใส่บำบัดทุกข์ให้แก่ประชาชน

เมื่อนายพล ปักจุงฮี ขึ้นมาครองอำนาจในปี ค.ศ.1962 และลาออกจากทหารมาสมัครรับเลือกตั้งในปี ค.ศ.1963 ปรากฏว่าเขาได้รับชัยชนะ เกาหลีจึงก้าวขึ้นสู่ยุคของการฟื้นฟูประเทศ ปักจุงฮี ให้ความสำคัญแก่ทางเศรษฐกิจมาก และพยายามจัดปัญหาความยากจนของพลเมือง

รัฐบาลเกาหลียุค ปักจุงฮี นั้นใช้กลยุทธ์สำคัญคือ การมองออกไปข้างนอก (Outward-Looking Strategy) แทนกลยุทธ์เน้นตนเองหรือมองแต่ตลาดภายใน (Inward-looking strategy) โดยกลยุทธ์มองไปข้างนอกคือ การมีความสัมพันธ์กับตลาดโลกในด้านการค้า มีการผลิตเพื่อขายในตลาดโลกแทนการผลิตเพื่ออุปโภคบริโภคในประเทศ และที่สำคัญคือทำอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมการใช้แรงงาน (Labour-intensive) ในขณะเดียวกันรัฐบาลทำให้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ และความเข้มงวดด้านการนำเข้าลดน้อยลง

ปรากฏว่าเศรษฐกิจของเกาหลีได้ในแผนที่ 1,2 มีความเติบโตอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งเมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันในทศวรรษที่ 1970S ส่งผลให้เศรษฐกิจของเกาหลีชะงักลง และมีผลให้รัฐบาลต้องปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลก และสถานการณ์ภายใน (การถอนทหารอเมริกันออกจากประเทศ) ประกอบกับมีการต่อต้านสินค้าต่างประเทศการปรับตัวของเกาหลีที่สำคัญคือ (ดอกเบี๋ย,ฉบับพิเศษ, เรื่องเดิม, น.216)

- 1) การปรับประเทศคู่ค้าและประเภทสินค้าออกให้เป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม (Value added) สูง
- 2) เน้นนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่ไปกับการป้องกันประเทศ เนื่องจากไม่มีสหรัฐอเมริกาคุ้มครองแล้ว อุตสาหกรรมหนักที่เกาหลีทำการพัฒนาคือ อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมโลหะรวมทั้งเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมต่อเรือ เครื่องจักร อิเล็กทรอนิกส์
- 3) พัฒนาการเกษตรให้เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ

เศรษฐกิจในยุค ปักจุงฮี (Park Chung Hee)

ในสมัยของเขามีการวางแผนสำหรับอนาคตและหาทางเลือกที่ก่อประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ รัฐบาลกำหนดนโยบายต่าง ๆ ออกมามากมายเพื่อเร่งการพัฒนา เช่น การปฏิรูประบบและค่าของเงินตรา ให้ตรงกับความเป็นจริงเพื่อส่งเสริมการส่งออก เขาปฏิรูประบบธนาคาร และระบบงบประมาณของประเทศ แม้ผลของการปฏิรูปต่าง ๆ จะต้องใช้เวลาพอสมควร แต่ความพยายามของรัฐส่งผลให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้น การส่งสินค้าออกเพิ่มขึ้นมากมาย ในขณะเดียวกันรัฐบาลก่อสร้างปัจจัยขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ถนน สะพาน โรงเรียน ฯลฯ ทาง

ด้านแรงงานนั้นมีการฝึกฝนอบรม และมีการปรับโครงสร้างการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการ เช่น การเน้นหนักทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ นอกจากนั้นรัฐยังสำรวจความเป็นไปได้ในการผลิตเพื่อแข่งขันกับประเทศอื่น พร้อมกันนั้นมีการเจรจาขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศมากมาย ปรากฏว่าโรงงานเกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งโรงงานปูนซีเมนต์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานสำคัญประเภทหนึ่ง นอกจากนั้นอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมผ้า อุตสาหกรรมไม้อัด เครื่องใช้ไฟฟ้า ส่วนมีการขยายตัว การว่างงานลดลงอย่างมาก อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจพุ่งสูงขึ้น

ด้วยความพยายามและผลที่ได้รับดังกล่าว ทำให้ ปักจุงฮี ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีกในปี ค.ศ. 1967 และคราวนี้เป็นการชนะอย่างเด็ดขาด เป็นการชนะด้วยผลงานอย่างแท้จริง ปักจุงฮี นำประเทศที่แห้งและทางเศรษฐกิจและสังคมมาสู่สภาพ "ความมั่งคั่งร่ำรวยทางเศรษฐกิจ" ได้ แต่แล้วเมื่อใกล้จะหมดวาระของการครองอำนาจ ปักจุงฮี กลับไม่ต้องการลงจากความเป็นผู้นำและเสนอร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ในปี ค.ศ.1972 ให้ประธานาธิบดีสามารถรับเลือกทางอ้อมจากสภาแห่งชาติได้

ในยุคที่สามของเขา ปักจุงฮี มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและเน้นอุตสาหกรรมหนัก เช่น การสร้างโรงงานผลิตเหล็กกล้า ตู้ต่อเรือ อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง ทั้งนี้โดยมีการลงทุนจากต่างชาติเข้ามาอย่างมากมาย แม้รัฐบาลเกาหลีมีความสามารถในการเผชิญกับปัญหาวิกฤตต่าง ๆ อย่างดี แต่บางกรณีรัฐบาลก็ไม่อาจนำประเทศให้พ้นภัยได้ เช่น ในยุคที่มีวิกฤตการณ์น้ำมันนั้น ขณะที่รัฐบาลพยายามชลอการเพิ่มราคาน้ำมันอย่างกะทันหันโดยใช้วิธีการค่อย ๆ ปลดปล่อยให้ราคาน้ำมันเพิ่ม ซึ่งเป็นเสมือนการค่อย ๆ ทำให้ต้นทุนการผลิตต่าง ๆ เพิ่มขึ้นทีละน้อย อย่างไรก็ตามผลที่เกิดขึ้นคือ สินค้าที่ผลิตมีราคาแพง ทำให้การส่งออกลดลง ในขณะที่รัฐบาลพยายามรักษาความเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายความว่า การใช้จ่ายของรัฐต้องอยู่ในระดับสูง ผลที่ติดตามมาคือ เงินเฟ้อ เกิดการล้มละลายของกิจการขนาดเล็ก เกิดการว่างงาน ซึ่งความทรุดโทรมของเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดการประท้วง ทั้งจากนักศึกษาและคนงาน แม้รัฐบาลจะปราบปรามความไม่สงบได้ แต่ประธานาธิบดี ปักจุงฮี ถูกลอบสังหารเมื่อ 26 ตุลาคม 1979 โดยหัวหน้า ซี.ไอ.เอ. ของเกาหลี

ภายหลังการอสัญกรรมของ ปักจุงฮี แล้ว ความไร้เสถียรภาพทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจของ เกาหลีมีมากขึ้น ความไม่แน่ใจเกิดขึ้นในหมู่นักธุรกิจ มีผลให้การลงทุนหยุดชะงัก คนงานไม่ทำงาน คุณ ภาพสินค้าต่ำลง ไม่อาจขายได้ในตลาดโลก ดังนั้นในช่วง ปี ค.ศ.

1980 จึงเป็นช่วงที่เกาหลีประสบกับความตกต่ำทางเศรษฐกิจอย่างที่สุดต่อมาผู้นำทางทหาร คือนายพล ชุน ดู ฮวาน ได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำและพยายามผลักดันประเทศไปสู่การพัฒนาอีกครั้ง และเศรษฐกิจเริ่มก้าวต่อไป

เราจะทำการพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีบางฉบับโดยสังเขปดังต่อไปนี้
เกาหลีและแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ

แผนพัฒนาฉบับที่ 1 (ปี ค.ศ.1962-1966)

ในปี ค.ศ.1962 เป็นปีที่เกาหลีได้เริ่มใช้แผนพัฒนาฉบับแรก ซึ่งเป็นแผน 5 ปี โดยเน้นการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Infra-structure) และทุนสังคมอื่นๆ (Social-Capital Formation) และการส่งเสริมอุตสาหกรรม รัฐบาลเข้าแทรกแซงโดยตรงในอุตสาหกรรมหลัก และกิจการที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ แต่ยังมีนโยบายเศรษฐกิจเสรีหรือให้กลไกตลาดมีบทบาทในเศรษฐกิจได้พอสมควร

การสร้างทุนสังคมนี้เพื่อเป็นพื้นฐานให้แก่การลงทุนทำกิจการของเอกชน เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นการลงทุนขนาดใหญ่ หากรอให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนย่อมยากที่จะสำเร็จ

อาจกล่าวได้ว่านโยบายเศรษฐกิจของชาวเกาหลีได้ในแผนที่หนึ่งนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ

- การจัดความยากจนของประชากร
- วางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ

โดยมีกลยุทธ์และนโยบาย ที่สำคัญดังนี้

- พัฒนาแหล่งพลังงาน
- พัฒนาการคมนาคมขนส่ง
- ขยายอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า
- แก้ไขปัญหาดุลการชำระเงิน
- ส่งเสริมด้านเทคโนโลยี
- แก้ไขปรับปรุงโครงสร้างต่าง ๆ ที่ไม่สมดุลย์

อย่างไรก็ตามเนื่องจากแผนฉบับที่หนึ่งนั้นมีเวลาทำแผนน้อย ดังนั้นเกาหลีจึงมีการปรับปรุงแผนต่อ ๆ มา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 2 (ปี ค.ศ.1967-1971)

แผนนี้มีความละเอียดเพิ่มขึ้น มีทั้งแผนเศรษฐกิจมหภาคและแผนสาขาย่อย พยายามสร้างเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้มากขึ้น และในการสร้างแผนได้นำเอาหลักการวิเคราะห์ผลตอบแทน (Cost - Benefit Analysis) มาใช้ด้วย

เป้าหมายที่สำคัญของแผนสอง คือ

- เน้นการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมสมัยใหม่
- ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง

กลยุทธ์และนโยบายในแผนนี้ คือ

- เปลี่ยนโครงสร้างอุตสาหกรรม จากอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า (Import Substitution Industry) มาเป็นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Promotion Industry) ซึ่งระยะแรกเป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมอาหาร ในขณะเดียวกันพยายามผลิตอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่อทดแทนการนำเข้า (ซึ่งเกาหลีประสบความสำเร็จดี)

- วางรากฐาน กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการสร้างโรงงานอุตสาหกรรม
- ปรับปรุงด้านเทคโนโลยีและการผลิต
- ยกระดับรายได้ประชาชาติ
- วางแผนด้านแรงงาน วางแผนครอบครัว
- ปรับปรุงแก้ไขปัญหาดุลการชำระเงิน

ขณะเดียวกันเมื่ออุตสาหกรรมขยายตัวได้แล้ว รัฐบาลได้เริ่มหันมาพัฒนาและให้ความช่วยเหลือด้านเกษตรกรรม เช่น การให้เงินอุดหนุน (Subsidy) และการทำให้ราคาข้าวสูงอยู่ตลอดเวลาของแผน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มอำนาจซื้อให้แก่กลุ่มเกษตรกร ซึ่งจะส่งผลดีต่อเนื่องไปยังภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าบางประเภทที่ไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศ นั่นคือเป็นการขยายตลาดภายในประเทศ (Woronoff, Korea's Economy: Man-Made Miracle., 1983)

แผนพัฒนาฉบับที่ 3 (ปี ค.ศ.1972-1976)

เป็นแผนที่เน้นความเสมอภาคและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่สำคัญของแผน คือ

- เน้นความเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและความเสมอภาค
- เน้นความสามารถในการพึ่งพาตนเอง
- วางเป้าหมายการพัฒนาเมือง-ชนบทให้มีความสมดุลย์

ทั้งนี้กลยุทธ์และนโยบายที่นำมาใช้ คือ

- พยายามพึ่งพาตนเองในด้านอาหาร
- ปรับปรุงชนบททั้งด้านคุณภาพชีวิตของประชากร รวมทั้งสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับสภาพแวดล้อมในเขตเมือง

- ส่งเสริมอุตสาหกรรมหนักและเคมีภัณฑ์
- ปรับปรุงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
- พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์
- พัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ และกระจายอุตสาหกรรมไปสู่พื้นที่ที่มีศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

ในแผนฉบับนี้ถือได้ว่า เป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญช่วงหนึ่งของเกาหลี (กวอดทรวง ประเสริฐ, 2528, น. 31-37) เนื่องจากในช่วงปี ค.ศ.1972-76 มีการเน้นอุตสาหกรรมหนักอย่างเต็มที่ อุตสาหกรรมต่อเรือขนาดใหญ่ การขยายโรงงานปิโตรเคมี การสร้างโรงงานถลุงเหล็กขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมรถยนต์ ปรับปรุงเทคโนโลยีและการจัดการในอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิม เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งหมดประสานกัน

นโยบายที่สำคัญในแผนนี้อีกอย่างคือ การพัฒนาชนบท รัฐบาลหันไปเร่งปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในชนบทภายใต้ขบวนการ "สร้างสังคมใหม่" (Saemaul Undong) หลักการคือ ความร่วมมือในหมู่สมาชิก และการทำงานหนัก (จะกล่าวถึงขบวนการดังกล่าวไว้โดยสังเขป ในช่วงต่อไป)

หลังจากการปรับนโยบายในแผน 3 นั้น กลยุทธ์ที่นำมาใช้คือ การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีขนานใหญ่ ทั้งนี้เพื่อให้เสริมกับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การส่งออก และการป้องกันประเทศ รัฐบาลทำการระดมทุนเพื่อการนี้อย่างเต็มที่ ในปี ค.ศ.1983 รัฐบาลใช้เงินลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประมาณ 1.67% ของ GNP (ดอกเบี้ยพิเศษ, เรื่องเดิม, น.216) และงบประมาณด้านนี้ของรัฐบาลและเอกชนเกาหลีมีการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รัฐบาลใช้กลไกต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการลงทุน เช่น การปรับปรุงด้านภาษีอากร นอกจากนั้นเร่งผลิตข้าวให้เพียงพอ พร้อม ๆ กันนั้นรัฐมีแนวทางพัฒนาชนบทแนวใหม่ที่เรียกว่า "แซมมาอุนดอง"

ความสำเร็จของการปรับกลยุทธ์เห็นได้จากความเจริญของเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว แต่ปัญหาที่ตามมาคือ การเน้นอุตสาหกรรมหนัก (Heavy Industries) มากเกินไป ทำให้อุตสาหกรรม

กรรมเบา (Light Industries) ถูกทะเลาะ ขณะเดียวกันมีการเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างมาก จนทำให้ การค้าต่างประเทศเริ่มประสบปัญหาในการแข่งขัน เนื่องจากราคาที่สูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อ และในที่สุดส่งผลให้เศรษฐกิจชะงักงันและความพยายามที่จะพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคนั้น ไม่ประสบผลสำเร็จ ช่องว่างทางรายได้ของคนเมืองกับชนบทมีมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลเกาหลีจึง พยายามปรับโครงสร้างเศรษฐกิจอีกในแผนที่สี่ เพื่อให้การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจเป็นไปอย่างมี เสถียรภาพและสมดุลในทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจ-และสังคม

แผนพัฒนาฉบับที่ 4 (ปี ค.ศ.1977-1981)

ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของประธานาธิบดี ปักจุงฮี (เขาถูกลอบสังหารในปี ค.ศ.1979)

เป้าหมายของแผนนี้ ปักจุงฮีมีโอกาสดำเนินการดำเนินงานมีดังนี้

- สร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจทุกสาขา
- พยายามให้เกิดความเท่าเทียมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- ส่งเสริมประสิทธิภาพในการพัฒนาเทคโนโลยี

กลยุทธ์ที่ใช้คือ

- สนับสนุนการลงทุนด้านปัจจัยทุนต่าง ๆ
- ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม และยกระดับให้เหนือกว่าบริษัทคู่แข่งในต่าง

ประเทศ

- ขยายการจ้างงานและพัฒนาการใช้แรงงาน
- สร้างความสมดุลย์ของดุลบัญชีเดินสะพัด
- ปรับปรุงสร้างสรรคสิ่งแวดล้อม
- ขยายการลงทุนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีการส่งเสริมให้มีการค้นคิด

ประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต

- จัดตั้งสถาบันเพื่อการจัดการด้านเศรษฐกิจ

ในแผนนี้จะเห็นว่า รัฐบาลเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงขึ้นไปอีก ตลอดจนการใช้แรงงานฝีมือ เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรมเพื่อให้สอดคล้องกันทั้งระบบ

ผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีสมัยประธานาธิบดี ปักจุงฮี แผนที่ 1-4 โดยสรุป

นับแต่ปี ค.ศ.1962 เป็นต้นมา อัตราความเจริญทางเศรษฐกิจของเกาหลีเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ ปีละ 7% หรือมากกว่ามาตลอดระยะเวลา 5 ปีของแผน (ปี 1962-66) และในแผนพัฒนาฉบับต่อมา (ปี 1967-71) ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 9.6% สำหรับแผนพัฒนา ฉบับที่ 3 (ปี 1972-76) ความเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นเป็น 9.8% แต่ในแผนสุดท้ายของ ปักจุงฮี (ปี 1977-81) นั้น อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง คือ เติบโตเพียง 5.6% ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นการผันแปรของสภาพเศรษฐกิจตามกระแสของโลก คือ ปัญหาน้ำมันซึ่งมีราคาสูงอย่างมากมา รวมทั้งปัญหาทางการเมืองเศรษฐกิจของเกาหลีด้วย ความวุ่นวายทางการเมือง อันเกิดจากการประท้วงของ ประชาชน นักศึกษา และในที่สุด เมื่อประธานาธิบดี ปักจุงฮี ถูกลอบสังหารในปี ค.ศ.1979 นั้น ในปีต่อมาก็คือปี ค.ศ.1980 ความเติบโตทางเศรษฐกิจของเกาหลีมีค่าติดลบ ดังนั้นอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในแผนสี่ จึงลดลงดังกล่าว

แผนพัฒนาฉบับที่ 5 (ปี ค.ศ.1982-1986)

มีเป้าหมายดังนี้

- สร้างเสถียรภาพของราคาและเศรษฐกิจโดยทั่วไป
- พัฒนาเทคโนโลยี
- ปรับปรุงโครงสร้างของระบบรัฐบาลทางด้านเศรษฐกิจ

กลยุทธ์ที่สำคัญในแผนที่ 5 คือ

- ควบคุมภาวะเงินเฟ้อ
- เพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมหนัก
- ปรับปรุงนโยบายด้านเกษตรกรรม
- ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานภาครัฐและงบประมาณ
- ปรับปรุงสถาบันการเงิน
- ส่งเสริมการแข่งขันและนโยบายการค้าเสรี
- พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์
- พัฒนาด้านองค์กรกรรมกร
- ขยายการพัฒนาในด้านสังคม

ในแผนนี้เน้นการพัฒนาให้มีเสถียรภาพ ประสิทธิภาพและเสมอภาค รวมทั้งการแข่งขันอย่างเสรีในเวทีโลก นั้นหมายถึงบทบาทโดยตรงหรือทางอ้อมในด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลจะลดลง

ในแผนต่อมามากาห์ลิยังกเน้นการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจและสังคมคู่กัน ทางด้านเศรษฐกิจยังคงมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยี พยายามลดการเป็นหนี้สินต่างประเทศ รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ พยายามให้มีการพัฒนาอย่างเสมอภาค ส่งเสริมระบบตลาด ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของรัฐบาล ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน

ซึ่งในแผนทั้งหลายของเกาห์ลิ แม้จะไม่ประสบความสำเร็จเต็ม 100% แต่กล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ ดังเช่นในช่วงปี ค.ศ.1986-1988 นั้น อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงถึงประมาณ 10-13% (คอกเบ็ชฉบับพิเศษ "เกาห์ลิได้เสื่อร้อนพื้ในกลุ่มอาเซียนนิคส์, น. 214-220)

ตารางที่ 1

อัตราการเจริญเติบโตของเกาห์ลิในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1-5 (Actual)

	แผนฯ 1	แผนฯ 2	แผนฯ 3	แผนฯ 4	แผนฯ 5
อัตราการเติบโตของ GNP	8.3	11.4	11.2	5.7	8.5
ประมง	5.5	2.0	5.8	1.0	3.8
เหมืองแร่และอุตสาหกรรม	14.8	20.9	20.1	10.0	9.7
สาธารณูปโภคและบริการ อื่นๆ	8.9	13.2	8.5	5.3	8.8
การลงทุนต่อ GNP	16.9	15.5	27.0	30.1	29.5
การออมภายในประเทศ	6.7	15.5	17.0	23.5	27.1
การออมจากต่างประเทศ	10.2	15.1	11.8	5.9	3.2

Source: various.

นโยบายหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาห์ลิได้กล่าวรวม ๆ ได้ดังนี้

1) พยายามเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละสาขา พร้อมทั้งรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ตลอดจนให้มีการกระจายผลของการพัฒนาไปยังประชากรให้ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเกษตรกร การพยายามขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพจะเห็นได้จากการพัฒนาที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 7-8% เป็นส่วนใหญ่ [แต่การขาดเสถียรภาพเกิดในช่วงวิกฤตการณ์น้ำมันโลก ส่วนความพยายามกระจายผลประโยชน์ของการพัฒนานั้น รัฐบาลเกาห์ลิมีความพยายามที่จะปรับปรุงฐานะความ

เป็นอยู่ของคนในชนบท โดยมีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจในชนบท ให้มีเขตเกษตรกรรมที่ทันสมัยเฉพาะอย่าง และมีโครงการฝึกฝนด้านต่าง ๆ สำหรับผู้นำชนบท กล่าวได้ว่ารัฐบาลเกาหลีได้พยายามหาวิธีที่จะทำให้ผู้คนที่อยู่ในชนบท ยุติการลี้ภัยไหลเข้ามาในเมือง (กวาดล, เรื่องเดิม, น.36-37)

2) พยายามพัฒนาให้เกิดความสมดุลกันในระหว่างสาขาคือ ในขณะที่มีการเน้นอุตสาหกรรม แต่มิได้ละทิ้งสาขาเกษตรกรรมและเน้นความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ [แต่ผลสำเร็จน้อยกว่าประเทศได้ทุกวัน]

3) เร่งให้มีการเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ โดยพยายามให้ประเทศพึ่งตนเองโดยเร่งการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และฟื้นฟูฐานดุลการค้าและดุลการชำระเงิน โดยเกาหลีได้พยายามเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเคมีเป็นพิเศษ ความพยายามสร้างชาติให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมนั้น เกาหลีทำด้วยวิธีการหลากหลายที่สำคัญคือ การมีมาตรการส่งเสริมการออมและการสะสมทุนในประเทศ ตลอดจนความสัมพันธ์ในตลาดต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่านับแต่ ปี ค.ศ.1982 เป็นต้นมา สินค้าออกของเกาหลีประกอบด้วยสินค้าอุตสาหกรรมถึงร้อยละ 93

4) เร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาที่ขาดแคลน คือ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐบาลทุ่มเทงบประมาณด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ให้การประกันสังคม ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน

5) ระดมทรัพยากรที่ตนมีอยู่มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดและพยายามปรับปรุงด้านเทคโนโลยี

6) พยายามปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมการทำงานของภาคเอกชน รัฐบาลของเกาหลีได้มีบทบาทเป็นผู้นำหรือผู้ชี้แนะและผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมาก

7) ลงทุนด้านทุนสังคมมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสาธารณูปโภคทั้งหลาย รวมทั้งระบบการคมนาคมขนส่ง และการสื่อสาร

เมื่อนำเกาหลีได้มาเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้ว จะเห็นได้ว่าความสามารถในการพัฒนาของเขาเหนือกว่าไทยมาก ทั้ง ๆ ที่ประเทศเกาหลีประสบปัญหาจากภัยสงครามและการเริ่ม

แผนพัฒนามันมีริมที่หลังประเทศไทย แต่ทว่าเกาหลีกลับก้าวขึ้นไปสู่ความเป็นนิคส์ (NICs) เป็นเวลานานพอควรและกำลังจะขยับสู่ความเป็นประเทศพัฒนา ในขณะที่ประเทศไทยเพิ่งขยับจะเป็นนิคส์ ซึ่งก็ยังไม่อาจกล่าวได้เต็มทิวว่าเป็นแล้วหรือยัง ทั้งนี้แล้วแต่นิยามของ NICs แต่ที่แน่นอนคือประเทศไทยยังเป็นประเทศกำลังพัฒนา แม้ธนาคารโลกจะมอบตำแหน่ง "เสือ" ให้แก่ประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ก็ตาม ข้อสังเกตที่สำคัญของการพัฒนาประเทศของเกาหลีใต้ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งนอกจากการศึกษาแล้วยังรวมถึงความเป็นอยู่ของพลเมืองด้วย นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญในด้านการศึกษาวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ตลอดจนให้ความสำคัญแก่เศรษฐกิจทั้งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม โดยมีทางเลือกลำดับความสำคัญอย่างถูกต้อง นโยบายอุตสาหกรรมและกลยุทธ์ที่เกาหลีเน้นมากคือ การส่งเสริมการส่งออก และแม้ว่าโดยนโยบายเกาหลีจะเน้นทุนนิยมเสรี แต่ทว่าในทางปฏิบัติมีการจำกัดขอบเขตของการนำเข้าด้วย

ตารางที่ ๒

เปรียบเทียบไทย-เกาหลี

	ปี พ.ศ.	เกาหลี	ไทย
ประชากร (ล้านคน)	2504	25	28
	2520	36	45
	2530	42	52
GNP (ล้านดอลลาร์)	2504	2,200	2,600
	2520	33,100	18,000
	2530	116,290	46,720
รายได้ต่อหัวต่อปี (\$ US)	2504	83	100
	2520	870	410
	2530	2,770	898
มูลค่าการส่งออก (ล้าน \$ US)	2504	40	500
	2520	10,000	3,500
	2530	45,470	11,850

ที่มา: คอกเบ็ชท์ฉบับพิเศษ, น. 220. หมายเหตุ: ปี ค.ศ.1951 อยู่ในภาวะสงคราม

การพัฒนาชนบทของเกาหลีใต้: Saemaul Undong

เกาหลีสร้างขบวนการพัฒนาชุมชนในชนบท (Saemaul Undong) ในช่วงปี ค.ศ.1971 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนที่สอง เนื่องจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา แม้จะประสบความสำเร็จในด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ชนบทยังไม่เจริญเท่าที่ควร ดังนั้นขบวนการดังกล่าวจึงถูกจัดทำเพื่อจะให้มีการปรับปรุงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนสภาพแวดล้อม

วิธีการที่สำคัญคือ การปลูกฝังทัศนคติ ปลูกฝังความขยันขันแข็ง การร่วมมือกับหมู่คณะ การช่วยเหลือตนเอง การเข้าร่วมทำกิจกรรมอย่างขยันแข็งด้วยความสมัครใจของประชาชนในชุมชนนั้น ("พรณริน", 2528) ผลปรากฏว่าโครงการนี้ได้รับความสำเร็จ โดยทำให้รายได้และสภาพความเป็นอยู่ของชาวนาดีขึ้น ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้แท้จริงเกิดมาจากความจำเป็น อันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ (ความแห้งแล้ง) โดยในปี ค.ศ.1970 ประธานาธิบดีเกาหลีใต้ได้กล่าวสุนทรพจน์แสดงความเชื่อมั่นว่า การกำหนดชะตาชีวิตของชาวนามาจากตัวชาวนาเอง นั่นคือถ้าชาวนาต่างทำงานหนักเพื่อตนเองและหมู่บ้าน โดยมีความตั้งใจจะยืนบนขาของตนเองให้ได้แล้ว ทุกหมู่บ้านจะเจริญรุ่งเรืองเหมือนกันหมด ขบวนการดังกล่าวนี้เรียกว่า "การก้าวไปข้างหน้าของชุมชน" (New Community Furtherance Movement) โครงการนี้เริ่มโดยรัฐบาลแจกจ่ายปูนซีเมนต์ให้หมู่บ้านต่าง ๆ ถึง 35,000 แห่งเป็นจำนวน 300 ทุ่งต่อหมู่บ้าน โดยให้นำไปใช้ในโครงการต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การสร้างถนน ทำสะพาน ปรับปรุงบ้านเรือน ทำเขื่อนฝาย ฯลฯ ซึ่งชาวนาชนบทมีการสนองนโยบายของรัฐบาลเป็นอย่างดี โดยการนำเงินมาลงทุนสมทบทั้งยังสละแรงงานเพื่อโครงการชุมชนด้วย ปรากฏว่าเงินลงทุนของรัฐบาลในปีแรก คือ 11 ล้านดอลลาร์ [ลองเปรียบเทียบกับกรณีของประเทศไทย "โครงการผันเงินสู่ชนบท" ในสมัย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี]

ปรากฏว่าในจำนวน 35,000 หมู่บ้านนั้นมีหมู่บ้านประมาณครึ่งหนึ่งที่สนองนโยบายของรัฐบาลอย่างดีมาก ดังนั้นรัฐบาลจึงเพิ่มจำนวนซีเมนต์ให้แก่หมู่บ้านดังกล่าวอีกหมู่บ้านละ 500 ทุ่ง รัฐบาลทำการคัดเลือกประเภทหมู่บ้านจากระดับที่ให้ความร่วมมือสูง ปานกลางและต่ำ โดยรัฐจะให้ความช่วยเหลือพิเศษแก่กลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแรงจูงใจให้ประชาชนร่วมมือกับรัฐ ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างคนในชุมชนและเพื่อให้เกิดการแข่งขันกันเองระหว่างหมู่บ้าน ผลปรากฏว่าหมู่บ้านกลุ่มที่สามลดจำนวนลงทุกที และยังคงผลให้ประชากรในหมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ รัฐบาลยังมีบทบาทเข้าไปจัดตั้งสถาบันเพื่อการฝึกเป็นผู้นำ ในปี ค.ศ.1972 เพื่อให้มีผู้ประสานทีมงานในท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

ความสำเร็จของการทำชนบทให้ทันสมัยและพึ่งพาตนเองได้นั้น จะเห็นได้จากระดับรายได้ และความเป็นอยู่ของชาวชนบท แต่เดิมในทศวรรษที่ 1960s นั้นถนนหนทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนดินแดง ๆ เล็ก ๆ ไม่มีมาตรฐานเช่นเดียวกับอาคารบ้านเรือน ซึ่งหลังจากการเริ่มโครงการนี้มีการพัฒนาหลายอย่าง เช่น การเปลี่ยนแปลงวิธีสร้างบ้านและวัสดุในการก่อสร้าง ในปี ค.ศ. 1971 นั้น บ้านในชนบทส่วนใหญ่ มุงด้วยฟาง แต่ในปี ค.ศ.1977 นั้นเปลี่ยนเป็นหลังคามุงกระเบื้องมรด มีน้ำสะอาดไว้ใช้และบริโภค ในปี ค.ศ.1978 อัตราการมีไฟฟ้าเพิ่มกว่า 80% โดยรัฐบาลสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้ส่วนหนึ่ง ที่สำคัญด้านการเกษตรกรรมนั้นได้รับการปรับปรุงประสิทธิภาพ โดยการที่ชาวชนบทได้รับข่าวสารทางการเกษตรต่าง ๆ อย่างทันการ เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับพันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตสูง การตลาด นอกจากนั้นการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโครงการ เช่น การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีทางการเกษตร การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง รัฐบาลยังเข้าทำการพยุงราคาพืชผลอีกด้วย

อนึ่งการมีรายได้จากการเกษตรอย่างเดียวนั้นอาจไม่พอเพียงกับความจำเป็น ดังนั้นชาวชนบทจึงหันมาทำอาชีพเสริม (off-farm income) โดยรัฐบาลพยายามสร้างโรงงานในชนบท เพื่อให้มีการจ้างงานเพิ่มและเกิดรายได้เพิ่มแก่ชาวชนบท ซึ่งแม้โครงการดังกล่าวของเกาหลีจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าประเทศไต้หวันและญี่ปุ่น เนื่องจากชาวชนบทยังคงอพยพเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ แต่มีส่วนทำให้รายได้ของชาวชนบทเพิ่มขึ้นบ้าง นั่นคือช่วง ปี ค.ศ. 1970 รายได้นอกภาคเกษตรเป็นร้อยละ 24 ของรายได้ครัวเรือน แต่ในปี ค.ศ. 1982 นั้นรายได้นอกภาคเกษตรเพิ่มถึง 32% (ไพรรณริน", เรื่องเดิม, น.45)

โครงการพัฒนาชนบทของเกาหลีได้ นับได้ว่ามีความสำเร็จเป็นอย่างดี และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนทำให้รายได้และมาตรฐานความเป็นอยู่ของคนในชนบทมีความทัดเทียมกับคนในเมือง อันส่งผลดีแก่ระบบเศรษฐกิจส่วนรวมด้วย ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จนี้น่าจะสรุปได้ดังนี้

- 1) บทบาทของรัฐบาล นับแต่เริ่มแรกนั้นรัฐเป็นผู้จัดสรรทุนการพัฒนาดังกล่าวและให้การสนับสนุนโดยตลอดทั้งด้านการเงิน เทคโนโลยี ฯลฯ
- 2) การร่วมมือของคนในชุมชนอย่างจริงจัง ในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ตลอดจนเพิ่มบทบาทของสตรีในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีการคัดเลือกผู้นำสตรี เช่นเดียวกับฝ่ายบุรุษ

รวมถึงความเสียดสีเพื่อชุมชน เช่น ผู้นำไม่ได้รับเงินเดือน ไม่มีฐานะเป็นข้าราชการ ประชาชน จะไม่ได้รับค่าชดเชยใด ๆ จากทรัพย์สินที่ต้องเสียไปเพื่อชุมชน เช่น การตัดถนนผ่านที่ดิน ฯลฯ

3) เน้นการฝึกความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงออกซึ่งความสามารถและความชำนาญของบุคคลพยายามให้มีการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ พยายามเน้นการฝึกฝนการปรึกษาหารือระหว่างคนในชุมชน

4) เน้นการปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของหมู่บ้าน เพื่อสะกดมิให้ผู้คนอพยพเข้าไปในเมืองเป็นต้น

ชาวเกาหลีเองมีความรู้สึกว้าว่า โครงการสร้างสังคมใหม่นี้เป็นโครงการชั้นเยี่ยม เพราะทำให้ผู้คนขยันขันแข็ง มีกำลังใจในการทำงานเพิ่มขึ้น เพราะหลังจากญี่ปุ่นออกไป เมื่อแพ้สงครามโลกนั้น ชาวเกาหลีไม่มีแรงจูงใจในการทำงาน รายได้ต่อหัวของพลเมืองต่ำกว่า US\$100 แต่โครงการ แซมาอุนคองทำให้ผู้คนมีความกระตือรือร้นขึ้นมาอีกครั้ง (Kelly, p.46) และโดยวัฒนธรรมความเชื่อแบบจีน ทำให้ขบวนการสังคมใหม่ประสบความสำเร็จเพราะทุกคน ทุกหมู่บ้าน เกรงกลัวที่จะ "เสียหน้า" หากดำเนินการสู้หมู่บ้านอื่นไม่ได้ ดังนั้นจึงมีการแข่งขันระหว่างกัน อันนำมาสู่ผลสำเร็จของประเทศโดยรวม

รัฐบาลหันมาให้ความสนใจปรับปรุงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และพยายามให้การค้าระหว่างประเทศมีความเป็นเสรีมากขึ้น โดยใช้มาตรการต่าง ๆ รวมทั้งการลดภาษีนำเข้าลง นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้มีการแข่งขันภายในประเทศมากขึ้น เช่น ลดการให้อภิสิทธิ์แก่อุตสาหกรรมแบบดั้งเดิม ออกกฎหมายป้องกันการผูกขาดส่งเสริมอุตสาหกรรมที่พัฒนาทางเทคโนโลยี และใช้แรงงานมาก รวมทั้งการให้โอกาสในการศึกษาแก่ประชาชน และปรับปรุงแนวการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาประเทศเป็นการสร้างอุปทานของแรงงานให้สอดคล้องกับอุปสงค์ เพื่อประกันการมีงานทำ

ประธานาธิบดี โรห์แตวู มีแนวโน้มจะทำให้ประเทศมีความเสรีมากขึ้นและมุ่งปรับปรุงด้านสวัสดิการสังคม และการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน แทนการมุ่งขยายการส่งออกอย่างเดียว ในด้านการค้าต่างประเทศจะปล่อยเสรีมากขึ้น ลดหย่อนภาษีขาเข้าสินค้าบางประเภท ขอมให้เงินคงมีค่าสูงขึ้น เมื่อเทียบกับเงินสกุลหลักอื่นๆ โดยเฉพาะเงินสกุลดอลลาร์ เพื่อช่วยลดการขาดดุลทางการค้าของสหรัฐที่มีต่อเกาหลีลดลง และลดการเกินดุลในบัญชีเดินสะพัดลง

สิ่งที่สำคัญของนโยบายพัฒนาประเทศของ โรห์แตว อีกประการคือการเปลี่ยนลักษณะการดำเนินอุตสาหกรรมในประเทศ โดยลดอำนาจการผูกขาดของกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอำนาจผูกขาดในประเทศลงโดยวางแผนให้บริษัทในเครือของอุตสาหกรรมใหญ่แยกตัวออกมาประกอบกิจการได้โดยอิสระ โดยรัฐมีนโยบายจะช่วยเหลือบริษัทขนาดย่อมให้ดำเนินการไปด้วยดี มาตรการ เช่น ลดกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดลง และรัฐบาลยังพยายามโอนกิจการของรัฐให้เอกชนทำอีกด้วย

นอกจากนั้นรัฐบาลของ โรห์แตว ยังพยายามทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ทั้งทางสวัสดิการสังคมและความสะดวกขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งการศึกษา สุขภาพอนามัย การคมนาคมขนส่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยายามยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชนบทและเกษตรกรให้ทัดเทียมกับคนในเมือง โดยมุ่งหวังว่าความสำเร็จนี้จะนำไปสู่การขยายตัวของการผลิต การลงทุน การบริโภค ภายในประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นความเจริญทางเศรษฐกิจ โดยลดระดับการพึ่งพาต่างประเทศ

บทบาทของรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้น รัฐบาลเกาหลีได้เลือกการพัฒนาเศรษฐกิจระบบทุนนิยม โดยรัฐบาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ที่เรียกว่า ทุนนิยมแห่งรัฐ (State Capitalism) หรืออาจถือได้ว่ามีลักษณะการชี้นำของรัฐ (Guide Economy) อย่างเด่นชัด

ภายหลังการแบ่งแยกประเทศแล้ว บทบาทของรัฐเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยควบคู่ไปกับความร่วมมือร่วมใจของประชาชน ซึ่งประเทศเกาหลีเลือกการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมแห่งรัฐ (State Capitalism) โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ (สุวินัย ภรณวลัย, เรื่อง เดิม, น.170)

1) มีลักษณะค่อนข้างเผด็จการ โดยเป็นเผด็จการทหารร่วมมือกับกลุ่มกระฎุมพีใหม่ แทนสายสัมพันธ์เก่าของรัฐบาลอาณานิคมกับกระฎุมพีเก่า เนื่องจากกลุ่มหลังนี้มีจิตสำนึกนิยมญี่ปุ่น และมีลักษณะเป็นนายทุนนายหน้า มิใช่ นายทุนอุตสาหกรรมดังที่รัฐต้องการ

2) เปลี่ยนนโยบายการสร้างอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import Substitution Industry) และนโยบายการคุ้มกันทางการค้า (Protectionism) เป็นการมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกแทน โดยมีการชักจูงผู้ลงทุนชาวต่างชาติเข้ามา ซึ่งรวมถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาจากต่างประเทศ และการแสวงหาตลาดต่างประเทศด้วย ทั้งนี้โดยรัฐบาลเป็นผู้นำในขบวนการต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นการผูกขาดทางเศรษฐกิจ โดยการนำของรัฐร่วมกับนายทุนอุตสาหกรรม ซึ่งการได้ผล

ประโยชน์อย่างมากของนายทุนนั้น ทำให้เกิดความไม่พอใจของประชาชน ดังนั้นขบวนการเผด็จการอันมีลักษณะข่มขู่ด้วยอำนาจทหารจึงเกิดขึ้น

บทบาทของรัฐบาลเกาหลีนั้น จะเห็นได้อย่างเด่นชัดในสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ดูรายละเอียดในแผนพัฒนา) เช่น ในสมัย ปักจุงฮี ได้เริ่มตั้งคณะกรรมการวางแผนเศรษฐกิจ (Economic Planning Board) เพื่อเป็นกลไกวางแผนเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นผู้ตรวจสอบประเมินเศรษฐกิจของประเทศมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1961 กรรมการชุดนี้มีหน้าที่อย่างกว้างขวาง นั่นคือทำหน้าที่เก็บข้อมูล วางแผนพัฒนา แสวงหาการลงทุนจากต่างประเทศและ รับผิดชอบเรื่องงบประมาณ ผู้อ่านอาจสงสัยว่าหน้าที่ที่กว้างขวางเช่นนี้จะมีเกินความสามารถของผู้รับผิดชอบไปหรือ ดังกรณีของประเทศไทยที่เราพบเห็นในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงาน แต่คำตอบสำหรับกรณีของเกาหลีคือ เขาทำได้เพราะรัฐบาลสรรหาแต่ผู้มีความสามารถ มีความรู้สูง และได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและประธานาธิบดี ซึ่ง ปักจุงฮี เป็นผู้ที่ผลักดันให้ทุกๆ ฝ่ายเห็นความสำคัญของการวางแผนงาน จนกระทั่ง ปัจจุบันเกาหลีได้ชื่อว่าเป็นชนชาติที่ยึดถือแผนงานการทำงานเป็นเรื่องสำคัญ "ไม่มีนักธุรกิจคนไหนที่จะตัดสินใจไปลอย ๆ โดยไม่พลิกไปดูแผนงานที่วางไว้ก่อน" (ผู้นำ, น.51)

อาจกล่าวได้ว่ารัฐบาลมีบทบาทอย่างมากในการผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาประเทศอย่างไรก็ตามมีนักวิชาการหลายท่านเห็นว่ารัฐบาลของเกาหลีเป็นรัฐเผด็จการ (ดำรงคัมฐานดี, 2529, น.24) เช่น ในช่วงสมัยของประธานาธิบดี ปักจุงฮี นั้นรัฐมีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ในทางปฏิบัติกลับปรากฏว่าทางปฏิบัตินั้นมีลักษณะเผด็จการ ขนชั้นผู้ปกครอง นายทุน ทหาร มีลักษณะการบีบบังคับประชาชนมิให้แสดงออกถึงความพอใจที่แท้จริงตามสิทธิที่ประชาชนพึงมีในระบอบประชาธิปไตย ในปี ค.ศ.1973 เมื่อกลุ่มนักวิชาการและนักเขียนอ่านแถลงการณ์ประนามรัฐบาล แล้วถูกจับกุม นับแต่นั้นอิสระภาพของประชาชนถูกจำกัดลงไปอีก มีการปราบปรามประชาชนอย่างรุนแรง ผู้ครองอำนาจพยายามยืดเวลาการเป็นผู้นำต่อไป อย่างไรก็ตามเมื่อประธานาธิบดี ปักจุงฮี ถูกลอบสังหารและ นายพล ชุน ดู ฮวาน ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนต่อมา การจับกุมต่าง ๆ ยังคงดำเนินมาเช่นเดิม ฝ่ายค้านและนักศึกษายังคงเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดี ความไม่สมดุลระหว่างสิทธิของประชาชนกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเห็นได้ชัดเจนในกรณีของการกดขี่ควบคุมพลเมือง มิให้แสดงสิทธิต่าง ๆ ตลอดจนการควบคุมค่า

แรงให้ต่ำ ในขณะที่ประชากรต้องทำงานหนัก เช่น แรงงานต้องทำงานเฉลี่ย 50-55 ชั่วโมง แต่รายได้นั้นต่ำกว่ารายจ่าย เช่น ในปี ค.ศ.1980 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนขนาด 5 คน จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย 270,000 วอนต่อเดือน แต่มีครัวเรือนที่รายได้ต่ำกว่า 200,000 วอนต่อเดือน ถึง 86% มีรายงานว่า ประสิทธิภาพการผลิตของกรรมกรเพิ่มอย่างมาก แต่รายได้แท้จริงของคนงานกลับต่ำลงมาก (ดำรงศักดิ์, ฐานดี, 2529, น.26) มีคำถามว่า ความมหัศจรรย์ของการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีนั้นเกิดขึ้นจาก หยาดเหงื่อและน้ำตาของแรงงานหรือไม่ "Could it be that the Korean miracle was built on the nimble fingers of thousands of sad-faced 18-year-old girls with kerchiefs tied around their heads?" (Kelly, p.68)

ปัญหาที่เกาหลีใต้ต้องเผชิญภายหลังความสำเร็จของการพัฒนา

การใช้กลยุทธ์อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกรวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างภายในต่าง ๆ ของเกาหลีส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญรุดหน้ามาก จนกระทั่งกล่าวได้ว่าเป็นประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรม แต่ปัญหาที่เกาหลีใต้ประสบในระยะหลัง คือ การลดการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา โดยลดสิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) ที่เกาหลีเคยได้รับโดยสิ้นเชิง จึงเป็นอันว่าเกาหลีจะต้องแข่งขันในเวทีโลกด้วยความสามารถของตนเองโดยแท้ นอกจากนั้นสิ่งที่ปรากฏตามมาของการพัฒนา คือ แนวโน้มของการกระจายรายได้ที่มีเท่าที่เลวลงเมื่อเทียบกับประเทศได้วัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคหรือระหว่างเมืองจะพบความไม่สมดุลงันมาก เช่น ประชากรในโซลและปูซาน จะมีรายได้มากกว่าผู้อาศัยในเมืองอื่นถึง 2 เท่า (Bertrand M.Renaud, Economic Development and Cultural Change, 1973, p.430-431) และแม้จะมีตัวเลขต่าง ๆ ที่กล่าวกันว่าคุณภาพชีวิตของชาวเกาหลีดีขึ้น เช่น บ้านเรือน ถนนหนทาง รายได้ แต่มีผู้เห็นว่าคุณภาพชีวิตในบางด้านกลับเลวลง (Doh C. Shin and Wayne Snyder, "Comparative political Studies, 16:2, 1983, p.203-205) นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวแล้ว ยังปรากฏว่าเกาหลีมีปัญหานี้สินต่างประเทศมาก เนื่องจากต้องนำเข้าสินค้าต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยี เครื่องจักร วัตถุดิบ ฯลฯ แม้ในด้านธุรกิจจะเห็นว่าบริษัทส่งออกของ เกาหลีมีจำนวน 4,500 บริษัท แต่บริษัทใหญ่ 100 บริษัทแรกควบคุม 90% ของการส่งออก และ 10 บริษัทแรก ในจำนวนนั้นคุมการส่งออกถึง 50% ในขณะที่ประเทศได้วันมีบริษัทส่งออกถึง 40,000-50,000 บริษัท แต่ทุกคนล้วนเป็นผู้ประกอบการด้วย มิใช่ตัวกลางส่งออกดัง เกาหลี